

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 151/05-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 3. novembra 2005 v senáte zloženom z predsedu Jána Mazáka a zo sudcov Alexandra Bröstla a Ľudmily Gajdošíkovej o sťažnosti S., spol. s r. o., so sídlom N., zastúpenej advokátom JUDr. P. K., N., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 19 C 187/01 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo spoločnosti S., spol. s r. o., so sídlom N., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 19 C 187/01 porušené bolo.

2. Okresnému súde Bratislava IV prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 187/01 konal bez zbytočných prietáhov.

3. Spoločnosti S., spol. s r. o., priznáva finančné zadostučinenie 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Bratislava IV povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Bratislava IV je povinný uhradiť spoločnosti S., spol. s r. o. trovy právneho zastúpenia 5 302 Sk (slovom päťtisícristodva slovenských korún) na účet advokáta JUDr. P. K., N., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. mája 2005 doručená sťažnosť S., spol. s r. o., so sídlom N., (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. P. K., N., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 19 C 187/01.

Sťažovateľka 4. júna 2001 podala žalobu okresnému súdu proti žalovanému S. t., so sídlom B., o uverejnenie „opravy S. nepravdivých a pravdu skresľujúcich údajov“. Po podaní žaloby v júni 2001 bolo prvé pojednávanie nariadené na 18. november 2004, keď predtým 15. októbra 2004 okresný súd doručil sťažovateľke uznesenie, ktorým bola žalovanému uložená 30-dňová lehota na písomné vyjadrenie k sťažnosti. Prvé pojednávanie spočívalo podľa vyjadrenia sťažovateľky v tom, že sa mala vyjadriť, či ešte stále trvá na podanej žalobe. Pojednávanie bolo odročené na 7. marec 2005 za účelom výsluchu účastníkov, pričom až na tomto pojednávaní dostala sťažovateľka vyjadrenie odporcu doručené okresnému súdu v decembri 2004. Ďalšie pojednávanie bolo nariadené na 19. máj 2005, avšak bolo odročené na 22. september 2005 bez uvedenia dôvodov. Počas nečinnosti okresného súdu sa konateľ sťažovateľky niekoľkokrát telefonicky informoval v civilnej kancelárii tohto súdu, čo je s vecou, pričom vždy dostal odpoveď, že pre zaťaženosť súdu sa vec sťažovateľky ešte nedostala do poradia.

Na základe týchto skutočností sťažovateľka je toho názoru, že okresný súd nekoná bez zbytočných prietáhov, a navrhuje, aby ústavný súd prijal jej sťažnosť na ďalšie konanie, a následne takto rozhodol:

„1. Základné právo spoločnosti S. spol. s r. o., so sídlom N., na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 19 C 187/01 bolo porušené.

2. Okresnému súdu Bratislava IV Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje v konaní pod sp. zn. 19 C 187/01 konať bez zbytočných prietahov.

3. Spoločnosti S. spol. s r. o. so sídlom N., priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 60.000,- Sk, slovom šesťdesiat tisíc slovenských korún, ktoré je Okresný súd Bratislava IV povinný zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Bratislava IV je povinný nahradiť spoločnosti S. spol. s r. o. trovy právneho zastúpenia na účet právneho zástupcu JUDr. P. K., číslo účtu: ... vedený vo VÚB a. s. pobočka N. do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval 22. júna 2005 podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, a pretože nezistil dôvody na odmietnutie sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, prijal sťažnosť na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vyzval ústavný súd sťažovateľku a aj okresný súd, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, a okresný súd aj o vyjadrenie k sťažnosti.

Sťažovateľka a aj okresný súd oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Okresný súd k sťažnosti uviedol nasledovné:

„Na Okresný súd Bratislava IV dňa 5. 6. 2001 podal návrh navrhovateľ: S. s. r. o. so sídlom v N. proti odporcovi: S. t., B., ktorým sa domáhal o uverejnenie opravy v S.

nepravdivých a pravdu skresľujúcich údajov publikovaných v novinách S. o organizácii S. spol. s r. o. Návrh bol vedený pod sp. zn. 19 C 74/01.

V označenej právnej veci boli realizované nasledovné právne úkony.

- *Odporcovi bol dňa 10. 7. 2004 doručený návrh na vyjadrenie v lehote do 30 dní.*
- *Upovedomenie o odstúpení veci na Okresný súd v Nitre doručené navrhovateľovi dňa 24. 9. 2001 a odporcovi dňa 20. 9. 2001*
- *Dňa 24. 10. 2001 bol spis sp. zn. 19 C 74/01 odstúpený Okresnému súdu v Nitre ako súdu miestne príslušnému*
- *Okresný súd v Nitre dňa 21. 11. 2001 predložil označenú právnu vec Najvyššiemu súdu SR z dôvodu nesúhlasu s postúpením veci*
- *Najvyšší súd SR uznesením zo dňa 3. 12. 2001 č. k. Ndc 1080/01 rozhodol, že na vyjadrovanie veci je miestne príslušný Okresný súd Bratislava IV*
- *Najvyšší súd SR vrátil spis Okresnému súdu v Nitre dňa 17. 12. 2001*
- *Okresný súd v Nitre dňa 28. 12. 2001 vrátil právnu vec Okresnému súdu Bratislava IV kde sa vedie pod sp. 19 C 1877/01.*
- *Úpravou zo dňa 27. 2. 2002 bol daný pokyn na doručenie návrhu odporcovi na vyjadrenie spolu s uznesením NS SR, doručené dňa 31. 7. 2002 navrhovateľovi doručené uznesenie NS SR dňa 1. 8. 2002*
- *Odporca listom zo dňa 22. 8. 2002 požiadal o predĺženie lehoty na vyjadrenie k návrhu*
- *Odporca dňa 16. 10. 2002 predložil vyjadrenie k návrhu, ktorý bol navrhovateľovi doručený dňa 16. 9. 2003.*
- *Úkon zo dňa 13. 10. 2004 bol vo veci určený termín pojednávania na deň 18. 11. 2004*
- *Na pojednávaní dňa 18. 11. 2004 súd vykonal zmierčie pojednávanie, odročil pojednávanie na deň 7. 3. 2005 za účelom mimosúdnej dohody.*
- *Odporca k označenej veci dňa 22. 12. 2004 doručil vyjadrenie spolu s listinnými dôkazmi*
- *Pojednávanie dňa 7. 3. 2005 bolo odročené na deň 19. 5. 2005 s tým, že odporcovi bola uložená povinnosť v lehote do 14 dní oznámiť adresy*

navrhovaných svedkov. Túto povinnosť odporca splnil dňa 17. 3. 2005, písomne oznámil adresy navrhovaných svedkov

- *Pojednávanie dňa 19. 5. 2005 bolo zrušené z dôvodu, že zákonná sudkyňa sa zúčastnila na rehabilitačnom pobyte poskytovaného v zmysle zák. č. 385/2000 Zb.*
- *Nový termín pojednávania bol určený na deň 22. 9. 2005*
- *Pojednávanie dňa 22. 9. 2005 bolo odročené na deň 8. 12. 2005 z dôvodu neúčasti svedkov. Svedkyňa neúčast' žiadala ospravedlniť. U ďalšieho svedka bola závada v doručení, preto sa bude zisťovať pobyt prostredníctvom centrálnej evidencie obyvateľov, alebo cez Sociálnu poisťovňu v Bratislave.*
- *Listom zo dňa 27. 9. 2005 súd zisťuje pobyt svedka prostredníctvom centrálnej a mestskej evidencie obyvateľov.*

Podľa vyjadrenia zákonnej sudkyne priet'ahy v konaní sú spôsobené tým, že vybavuje nielen agendu občianskoprávnu, ale aj agendu exekučnú a trestnú, čo je neúmerná záťaž i na rýchlosť konania vzhľadom na množstvo vecí v oddeleniach.

Pre úplnosť a objektívne posúdenie vecí je potrebné zdôrazniť, že časté dlhotrvajúce práceneschopnosti, nedostatočné personálne obsadenie sudcov na Okresnom súde Bratislava IV k nápadu vecí a k počtu nevybavených vecí, negatívne ovplyvňuje zabezpečenie riadneho a bezpriet'ahového konania pri rovnomernom zaťažení všetkých sudcov súdu.

S poukazom na vyššie uvedené navrhujeme Ústavnému súdu Slovenskej republiky, aby sťažnosť navrhovateľa vo vzťahu k Okresnému súdu Bratislava IV ako nedôvodnú zamietol.“.

Rovnaké skutočnosti zistil ústavný súd z predloženého spisu.

II.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov...“.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou

„odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov“ (II. ÚS 61/98), pričom „tento účel možno zásadne dosiahnuť právoplatným... rozhodnutím. Nepostačuje, že štátny orgán vo veci koná“ (II. ÚS 26/95). K vytvoreniu stavu právnej istoty preto dochádza až „právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu“ (I. ÚS 10/98) alebo iným zákonom predpísaným spôsobom, ktorého výsledkom je nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 70/98, II. ÚS 74/97, II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú: 1) právna a faktická zložitosť vecí, o ktorej súd rozhoduje, 2) správanie účastníka konania a 3) postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prejednáwanej veci.

1. Predmetom konania je ochrana osobnosti – uverejnenie opravy nepravdivých a skresľujúcich údajov. Ústavný súd dospel k záveru, že nejde o vec právne zložitú; absencia meritórnych úkonov od roku 2001 až do roku 2004 vylučuje, aby aj prípadná faktická zložitosť vecí mohla ovplyvniť doterajšiu dĺžku konania a ospravedlniť v zásade nečinnosť okresného súdu. Na právnu a faktickú zložitosť vecí nepoukázala ani predsedníčka okresného súdu.

2. Pri posúdení správania sťažovateľky ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľka doterajšiu dĺžku konania okresného súdu neovplyvnila, a preto namietaná dĺžka konania nemôže ísť na jej vrub.

3. Čo sa týka postupu okresného súdu, ústavný súd uzavrel, že okresný súd od určenia jeho príslušnosti na konanie vo veci rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v decembri 2001 s výnimkou zaslania návrhu na vyjadrenie odporcovi až do nariadeného pojednávania 18. novembra 2004 neurobil vo veci žiaden meritórny úkon, a túto nečinnosť ústavný súd zhodnotil ako zbytočné prietahy v konaní, ktorým došlo

k porušeniu označeného základného práva sťažovateľky. Od tohto pojednávania až dosiaľ okresný súd nariadil síce tri pojednávania, avšak len jedno z nich sa uskutočnilo (prvé, nariadené na 7. marec 2005, ktoré bolo odročené za účelom oznámenia adres navrhovaných svedkov).

Predsedička okresného súdu vo svojom vyjadrení uviedla, že samotná konajúca sudkyňa pripúšťa priet'ahy v konaní, ktoré však odôvodňuje svojou zaťaženosťou, k čomu predsedníčka okresného súdu pridala dlhotrvajúce práceneschopnosti a nedostatočné personálne obsadenie sudcov na okresnom súde k nápadu počtu vecí. Ústavný súd v tejto súvislosti uvádza, že argumenty uvádzané predsedníčkou okresného súdu nemôžu byť dôvodom a ospravedlnením zbytočných priet'ahov v konaní, a preto ich pri svojom rozhodovaní nezohľadnil.

Ústavný súd po zhodnotení všetkých troch kritérií rozhodol o zbytočných priet'ahoch v konaní a o porušení základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Pretože namietané konanie nebolo do času rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti ešte právoplatne skončené, ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 187/01 v ďalšom období konal bez zbytočných priet'ahov.

V nadväznosti na rozhodnutie ústavného súdu o tom, že bolo porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

Aj keď ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní sp. zn. 19 C 187/01 konal bez zbytočných prietáhov, nepovažoval vzhľadom na okolnosti prípadu uplatnenie tejto svojej právomoci za dostatočné na to, aby sa dosiahla vo veci účinná náprava, a preto považoval za potrebné rozhodnúť aj o žiadosti sťažovateľky priznať jej primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľka žiadala, aby jej bolo priznané finančné zadosťučinenie 60 000 Sk z dôvodu dlhotrvajúceho stavu právnej neistoty, a tým spôsobenej ujmy.

Vzhľadom na okolnosti prípadu, doterajšiu dĺžku konania, v ktorom došlo k zbytočným prietahom v konaní, ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade suma 30 000 Sk zodpovedá primeranému finančnému zadosťučineniu sťažovateľky za ujmu, ktorú utrpela.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal ústavný súd zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v súvislosti s jej právnym zastupovaním advokátom JUDr. P. K. v konaní pred ústavným súdom; sťažovateľka ich nevyčíslila. Ústavný súd ich vyčíslil sumou 5 302 Sk (slovom päťtisícristodva slovenských korún) spolu za dva úkony právnej pomoci podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. novembra 2005